

a dialógusoknak van alapvetően irodalmi jelentősége. A forgatókönyv megírása is írói feladat, de a kész film szempontjából nincs akkora jelentősége, mint a művészi dialógusnak, mert a rendező is nagy szerepet játszik már a forgatókönyv megfilmesítésében. Éppen ezért azt a nézetét fejtette ki Nemeskürty István, hogy az írónak, ha forgatókönyvet ír, filmíróvá kell válnia, gondolatmenetét a korszerű filmművészet ismeretében azonnal filmre kell megfogalmaznia, tehát nem a regény, vagy a novella formanyelvén, s csak később „áttenni” a film nyelvére. Véleménye szerint a film és irodalom legharmonikusabb kapcsolata akkor valósulhat meg, ha az író egyben filmjének producere is lesz, ha maga alkotja meg a filmet, ha felismeri, hogy a film valóban önálló művészet s benne és általa olyan érdekes kifejezési lehetőségek nyílnak, hogy érdemes azok technológiáját éppen a mondanivaló művészi, filmszerű kifejezése érdekében az írónak is elsajátítania. Éppen úgy — mondotta —, ahogy a prózaírónak is érdemes verset írni — ha tud. Bizonyára akad majd olyan művész is, aki — mint Pasolini vagy Tadeusz Konwicki — a tollat és a kamerát egyforma felkészültséggel kezeli. Nézete szerint ilyen törekvéseket kellene idehaza is bátorítani az ellenszenv és a meg nem értés áradatával szemben is. Am mindennek az az előfeltétele — fejezte be előadását Nemeskürty István —, hogy az írók tisztázzák magukban a filmnek mint kifejezési formának s mint művészeti ágnak a lehetőségeit.

Az előadást eleven vita követte. *Keresztury Dezső* a nagy klasszikusok alkotásainak megfilmesítéséről szolt. *Lukács Antal* filmdramaturg az író és rendező együttműködésének feltétlen szükségességéről és harmóniájáról beszélt. Néhány világsikert aratott magyar film (Talpalatnyi föld — Szabó Pál forgatókönyve; Körhinta — Sarkadi Imre forgatókönyve; Angyalok földje — Kassák Lajos forgatókönyve stb.) is az író és rendező együttalkotó munkájának köszönhetette sikerét. *B. Nagy László* szerint nem lehet az író közreműködését csak a dialógusokra leszűkíteni. Ennél jóval több illeti meg az író, már csak azért is, mert nálunk mintegy 30 éves lemaradás van az irodalom és a film között az irodalom javára. Az író szerepe azért is nehéz nálunk, mondotta, mert a filmesek irodalmi, zenei, képzőművészeti vonatkozásban nem állanak a megkívánható színvonalon s ez a filmprodukciókon is meglátszik. Am ahol ez az együttalkotás megvalósul, mint Jancsó Miklós produkciójában, az Óldás és kötés-ben, vagy Révész György filmjében az Angyalok földjé-ben, ott szerencsésen találkozik, él és alkot együtt a korszerű látás s az irodalmi ihletettség igénye. *Kardos Pál* (Debrecen) filmkritikánk színtelenségét, egyoldalúságát tette szóvá, *Mihályi Bálint* tanár a film iskolán belüli pedagógiai szerepét elemezte s kérte a film szakembereit, hogy a középiskolákban bevezetésre kerülő filmesztétikai ismeretek helyes és eredményes tanításához filmeket, elméleti munkákat egyaránt bocsássanak az iskolák rendelkezésére.

Nemeskürty István válaszában újból eredeti gondolatát hangsúlyozta: a kész film — ha nem az író maga annak producere is — közös produktum: író és rendező egyenlő értékű munkatársak.

Végül *Weber Antal* a Magyar Irodalomtörténeti Társaság főtitkára zárta be a háromnapos vándorgyűlést.

(Összefoglalta: *Pálmai Kálmán*)

Intézeti hírek

(1963. április 1.—május 31.)

Az Akadémiai Nagygyűlés keretében, a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya által rendezett felolvasó-üléseken április 9-én *Szabolcsi Miklós*, az Intézet osztályvezetője tartott előadást „A két háború közti irodalom” címmel. Április 10-én *Klaniczay Tibor*, az Intézet igazgatóhelyettese tartott előadást „Marxista irodalomtudományunk és a polgári örökség” címmel.

*

Április 9-én *Osváth Béla*, tudományos munkatárs az akadémiaák közti egyezmény keretében Lengyelországba utazott két hetes tanulmányútra.

*

Karol Rosenbaum, a Csehszlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalomtörténeti Intézete igazgatója április 11-én látogatást tett az Intézetben.

*

Tóth Dezső, tudományos munkatárs, az Írószövetség delegációjával április 18-án egy hétre a Jugoszláv Szövetségi Szocialista Köztársaságba utazott.

*

Az Intézet munkatársai és meghívott vendégek előtt április 19-én *Anton Meštan* a Csehszlovák Tudományos Akadémia Szlovák Intézetének munkatársa és *Bredár Gyula*, a

prágai Károly-Egyetem oktatója tartottak előadást Gálszécsi István énekeskönyvének általuk felfedezett, ismeretlen töredékéről. A jelentős lelet, amely a prágai sztrahovi könyvtár régi könyveinek egyik kötet-táblájából került elő, hamarosan magyar szakfolyóiratban kerül publikálásra. Az előadás az Intézet munkatársain kívül számos nyelvész, könyvtörténész és zenetörténész specialista is jelen volt.

*

Április 23-án az akadémiák közti egyezmény keretében *Vajda György Mihály* csoportvezető a Német Demokratikus Köztársaságba utazott három hetes tanulmányútra, illetve a készülő közös német-magyar tanulmánykötet szerkesztési munkáinak megindítására.

*

Az irodalomelméleti osztály április 23-án ülése *Gáldi László*, a MTA Nyelvtudományi Intézetének osztályvezetője tartott előadást az általános verstan kérdéseiről. A versforma széles értelmezése alapján felépített, olyan általános verstani rendszerezést mutatott be, amely a relatíve egyszerűtől a bonyolultabb formák felé haladva, a népköltészet és a műköltészet formáit, sőt a szabad vers ritmusképleteit is figyelembe véve különbözteti meg a versformatípusokat. Az osztály munkatársai és a meghívott vendégek körében eleven vitát váltott ki az előadás.

*

Április 29-én látogatást tett az Intézetben *Wolfgang Steinitz* akadémikus, a Berlieni Német Tudományos Akadémia alelnöke, az MTA tiszteleti tagja. A vendég az Intézet elméleti jellegű kutatásai felől érdeklődött és megbeszélést folytatott a készülő közös német-magyar tanulmánykötetről, amelynek német részről ő az egyik szerkesztője.

*

Április 30-án hazánkba érkeztek az akadémiák közti egyezmény keretében *Ingeborg Spriewald* és *Werner Lenk* tudományos kutatók a Német Demokratikus Köztársaságból; két hetes tanulmányútjuk alatt látogatást tettek az Intézetben, a Szegedi Tudományegyetemen és könyvtári kutatásokat folytattak.

*

A Magyar Irodalomtörténeti Társaság május 3-tól 5-ig megtartott Keszthelyi Ván-

dorgyülésén résztvettek Intézetünk munkatársai is. A szentimentalizmusról tartott előadásokhoz *Horváth Károly*, a filmművész és az irodalom kapcsolatairól szóló előadásához *Szabolcsi Miklós* és *Miklós Pál* szolt hozzá.

*

Május 3-án tartotta meg a Tudományos Minősítő Bizottság *Gerédy Rabán* osztályvezető „A magyar világi líra kezdetei” című kandidátusi értekezésének nyilvános vitáját. Az értekezés opponensei: *Hadrovics László* levelező tag és *Bán Imre* kandidátus voltak; az értekezés az elmúlt évben jelent meg az Intézet kiadásában. A kiküldött bírálóbizottság egyhangúlag javasolta a kandidátusi cím megadását.

*

Az Írószövetség május 17-től 19-ig rendezett szegedi Kritikai Konferenciáján Intézetünk munkatársai is résztvettek; a konferencia megnyitó referátumát *Tóth Dezső* munkatárs, kandidátus tartotta. A referátum vitájában *Czine Mihály*, *Diószegi András*, *Illés László*, *Kiss Ferenc*, *B. Nagy László*, *Nyirő Lajos*, *Szabó György*, *Szabolcsi Miklós* és *Komlós Aladár* vettek részt.

*

1963. május 17-én a pedagógiai főiskolák magyar irodalomtörténet tanárai tudományos ülésszakot tartottak Pécsen. *Margócsy József*, a nyiregyházi pedagógiai főiskola tanára Jókai noteszeinek jelentőségéről a Jókai-kutatásban, *Némedi Lajos* egyetemi docens, az egrői főiskola magyar irodalmi tanszékének vezetője felvilágosodáskori irodalmunk problémáiról, *Vajda László* szegedi főiskolai tanár az esztétikai és világnézeti nevelés kapcsolatairól. *Kolta Ferencz* a pécsi magyar irodalmi tanszék vezetője az ifjúsági irodalom történetének kutatási kérdéseiről tartott előadást. Intézetünket *Horváth Károly* képviselte.

*

Május 29-én látogatást tett az Intézetben *Jacques-Henry Bornecque*, a Caen-i és Rouen-i egyetem irodalom-tanára. Az Intézet munkatársaival folytatott beszélgetésen a modern francia irodalom kérdéseiről volt szó.

*

Áprilisban jelent meg az Akadémiai Kiadónál *Stoll Béla*, Intézetünk munkatársa szerkesztésében „A magyar kéziratos énekeskönyvek és versgyűjtemények bibliográfiája (1565—1840).”

A magyar stilsztika útja. — Crosnensis Ruthenus, Paulus : Carmina. — Jügel, Karl-Heinz : Hungarica-Auswahl-Katalog der Universitätsbibliothek Jena. — Heltai Gáspár : Cancionale, az az historias énekes könyw... Colosvarot 1574. — Czeglédi Imre : Petőfi Gyulán. — Forradalom és papi rend. — Vajda László : Móra Ferenc vezércikkei. — Csukás István : Ady Endre a szlovák irodalomban. — Csanda Sándor : Valóság és illúzió. — A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve. 1960—1961. — Legújabbkori Történeti Múzeum Évkönyve. 1959—1960. — Debreceni bibliográfia. A hatszázéves Debrecen (<i>Jelenits István, Gerézi Rabán, V. Kovács Sándor, Gyenis Vilmos, H. Törő Györgyi, Szekeres László, Varga Rózsa, Bárkányi Zoltán, Tarnóc Márton, Komlószi Tibor, Kőhegyi Mihály, Tamás Anna</i>).....	384
A rokontudományok folyóiratainak magyar irodalomtörténeti vonatkozású írásai 1961-ben. (Szerkesztette : <i>Kemény G. Gábor</i>).....	395

Az Intézet és a Társaság életéből

Sas Andor (<i>Szalatnai Rezső</i>).....	401
A Társaság Keszthelyi Vándorgyűlésének vitái.....	402
Intézeti hírek (1963. április 1.—május 31.).....	403

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Ш. Лукачи</i> : Перед лицом Петефи.....	273
<i>И. Варга</i> : Стихотворный пасквиль дворянства.....	287
<i>К. Варга</i> : Дюла Сини как новеллист.....	303
<i>К. Селеш</i> : Стихи молодого Аттилы Йожефа.....	317

Небольшие статьи

Документация

<i>А. Урбан</i> : Исторические данные к различным заглавиям одного стихотворения Петефи.....	339
<i>Дь. Кунсери</i> : Неизвестные рукописи Михая Бабич и Эрнэ Сеп.....	342
<i>Й. Ковач</i> : Данные к истории венгерской социалистической литературы в Америке.....	356
<i>В. Кешерю</i> : Автор стихотворения «Conspiratio Kendiana».....	360

Обзор

Очерки из истории венгерской социалистической литературы (<i>К. Имре</i>).....	369
Собрание стихотворений Балинта Балашши и его «Красивая венгерская комедия» (<i>И. Ковач Шандор</i>).....	370
Культурно-исторические заметки из отчетов семьи Надашди 1540—1550 годов (<i>Ф. Енеи</i>).....	373
Иштван Киши: Иерусалимская поездка (<i>Т. Кланицаи</i>).....	375
Кальман Варга: Мориц Жигмонд и литература (<i>П. Кардош</i>).....	378
Избранные произведения Аладара Комьят (<i>Д. Сабо</i>).....	382

Из жизни Института и Общества

A kiadvány előfizethető vagy példányonként megvásárolható:
 az Akadémiai Kiadónál, Budapest V., Alkotmány u. 21.
 Telefon: 111—010, MNB egyszámúszám: 46
 Csekkbefizetési számla szám: 05.915,111-46
 az Akadémiai Könyvesboltban, Budapest V., Váci u. 22.
 Telefon: 185—612
 a Posta Központi Hírlap Irodá-nál, Budapest V., József nádor tér 1
 Telefon: 180—850
 Csekk számla: egyéni 61.257, közületi 61.066
 (Példányonként megvásárolható a Posta nagyobb árusítóhelyein is)

Ara: 8,— Ft

Előfizetés egy évre: 42,— Ft

INDEX: 25 401

INHALT

S. Lukácsy : Vor Petőfi's Antlitz.....	273
I. Varga : Der adelige Reimpasquill (Szentpáli Ferenc).....	287
K. Vargha : Gyula Szini, der Novellist.....	303
K. Széles : Über die Gedichte von Attila József aus seiner Jugendzeit.....	317

Kleinere Mitteilungen

Dokumentation

A. Urbán : Historische Beiträge zu den Titelvarianten eines Gedichtes von Petőfi....	339
Gy. Kunszery : Unbekannte Manuskripte von Mihály Babits und Ernő Szép.....	342
J. Kovács : Beiträge zur Geschichte der amerikanischen ungarischen sozialistischen Literatur.....	356
B. Keserű : Der Autor der „Conspiratio Këndiana“.....	360

Rundschau

Studien aus der Geschichte der ungarischen sozialistischen Literatur (K. Imre).....	369
Sämtliche Gedichte von Bálint Balassi und seine „Szép magyar komédia“ [= Schöne ungarische Komödie] (S. I. Kovács).....	370
Ausgewählte kulturhistorische Stücke aus den Rechnungen der Nádasdis von 1540—1550. (F. Jenei).....	373
István Kiss : Eine Reise nach Jerusalem (T. Klaniczay).....	375
Kálmán Vargha : Zsigmond Móricz und die Literatur (P. Kardos).....	378
Aladár Komját : Ausgewählte Werke (Gy. Szabó).....	382

Aus dem Leben des Instituts und der Gesellschaft

A MAGYAR KÉZIRATOS ÉNEKESKÖNYVEK ÉS VERSGYŰJTEMÉNYEK BIBLIOGRÁFIÁJA (1565—1840)

Összeállította: STOLL BÉLA

Budapest, 1963. Akadémiai Kiadó 537 l. 80,—Ft

Stoll Béla bibliográfiája a XVI—XIX. századi magyar költészet nélkülözhetetlen forrásainak, kéziratos énekeskönyveinknek és versgyűjteményeinknek könyvészeti adatait közli. Kiadványa nem csupán irodalomtörténeti érdekű, de a néprajz, történettudomány, művelődés- és zenetörténet számára is fontos segédkönyv. A bibliográfia az utóbbi évek széleskörű kutatómunkájának az eredményeit is feldolgozta, és számos eddig ismeretlen kéziratos versgyűjtemény, énekeskönyv először ebben a kiadványban kerül regisztrálásra.